

Kulturdepartementet
Dnr: Ku2025/00320

Stockholm 25 juni 2025

Remissvar från Filmstaden AB: “Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland” (SOU 2025:24)

Om oss

Filmstaden AB är en av Sveriges ledande leverantörer av kultur och nöje med cirka 6,5 miljoner biobesök per år och ca 350 biografpremiärer. Vi driver 31 biografer med totalt 235 salonger och drygt 28 000 fåtöljer. Vi finns på 16 orter och hos oss arbetar cirka 1000 personer.

Inledning

Vi välkomnar utredningens ambition att stärka svensk film och biografens ställning i en tid där vi anser att biografens roll i Sverige är viktigare än någonsin. Som företrädare för Filmstaden, Sveriges största biografkedja, med ett starkt engagemang för svensk films självklara premiärplats på biografduken, fokuserar vi här på de förslag i betänkandet som är mest relevanta för biografverksamhet.

Vi kommer särskilt att kommentera de delar som rör:

- biografavgifter
- visningsfönster (tiden mellan biografpremiär och tillgängliggörande via andra plattformar)
- moms på biobiljetter
- utformningen av filmstöd och produktionsincitament, samt
- förhållandet mellan biografer och streamingplattformar och hur vi ser på biografens roll i samhället och för svensk film i allmänhet

Vårt remissvar avslutas med våra rekommendationer för att stärka biografernas roll i Sverige samt en konsekvensanalys.

Vår utgångspunkt är att biografen har en omistlig roll för filmkulturen och bör värnas genom kloka incitament och eventuellt reglering.

(Det bör noteras att delar av utredningen som handlar om filmarv, arkiv och museiverksamhet m.m. inte kommenteras nedan, då vi främst valt att fokusera på det kommersiella visningsledet.)

Vår tolkning och sammanfattning av utredningens förslag med fokus på biografåfrågor

Stärkt finansiering genom filmfond, biografavgift och streamingavgift

Utredningen föreslår att en ny filmfond inrättas inom Svenska Filminstitutet, med ett tillskott om ca 300 miljoner kr per år. Fonden ska finansieras till lika delar av staten, biografägarna och strömningstjänsterna på den svenska marknaden. För att möjliggöra detta föreslås en återinförd biografavgift, innebärande att biografer, genom avtal med Filminstitutet, åtar sig att betala in en avgift på 10 % av bruttobiljettintäkterna till filmfonden.

Som en motprestation och en förutsättning för detta föreslås att momsen på biograföreställningar sänks från 25 % till 6 %. Därmed skulle biobesök få samma moms som övrig kultur (t.ex. teater och konserter) istället för att särbehandlas skattemässigt.

Utredningen uppmärksammar vidare de globala strömningstjänsternas växande roll och föreslår en medfinansieringsavgift för streaming. En ny lag ska ålägga leverantörer av beställ-tv (video-on-demand) som verkar i Sverige att bidra ekonomiskt till den föreslagna filmfonden. Undantag görs för små aktörer och public service, men i praktiken omfattas den stora majoriteten av alla streamingaktörer verksamma i Sverige. Dessa ska årligen betala 1,5 % av sin omsättning i Sverige till filmfonden, såvida de inte redan investerar minst 10 % av omsättningen i ny svensk film eller serie.

Syftet är att strömningstjänsterna, som tjänar på den svenska marknaden, ska vara med och finansiera svensk audiovisuell produktion. Detta liknar de "Netflix-avgifter" som införts i flera europeiska länder (t.ex. Danmarks 5-6%-iga kulturavgift på streamingomsättning från 2024). För biografnäringen innebär förslaget att konkurrensförhållandet med streaming delvis balanseras. Streamingbolagen kommer därmed att bidra ekonomiskt till filmproduktionen i likhet med biograferna, istället för att enbart dra nytta av färdiga filmer.

Visningsfönster och biografpremiärer

Även om betänkandet inte föreslår någon direkt reglering av visningsfönstrens längd, framgår det att utredningen ser biografernas exklusiva premiärperiod som värdefull. Utredningen redovisar hur filmtittandet fördelar sig över olika visningsfönster och noterar biobesökens nedgång samt konkurrensen från streaming.

För svenska filmer som fått stöd av SFI är det fortfarande norm med biopremiär innan fönstret öppnas för andra aktörer. Utredningens betoning på att "öka publiken för främst svensk film" och stärka biografernas konkurrenskraft tyder på att man vill uppmuntra biografen som första visningsfönster framöver. Inga explicita tidsgränser sätts i lagförslag, men intentionen är att svensk film i högre grad ska hitta sin publik på bio innan den går vidare till streaming eller TV.

Detta harmonierar med att utredningen föreslår att Filminstitutets stöd framöver i första hand ska fokusera på långfilm (före andra format) just för att filmen har svårare att klara sig marknadsmässigt.

Publikrelaterat stöd (PRS) föreslås fortsätta vara ett verktyg som knyter an till biopubliken

Filminstitutet delar sedan länge ut automatiskt stöd i efterhand baserat på en films publiksuccé på bio. I den nya ordningen anges att *”publika framgångar ska mätas med kvantitativa kriterier som antalet sålda biobiljetter”* eller antal tittare via betaltjänster. Det senare tillägget antyder att även framgång på betalda plattformar kan ge visst efterhandsstöd, men biobiljetter kvarstår som central måttenhet.

PRS-systemet behåller sin automatik och fokus på tillväxt, men utredningen vill sätta ramar så att de begränsade medlen främst belönar filmer som faktiskt stärker branschen. Sammantaget pekar detta på att det finns fortsatta incitament att satsa på biografpremiärer och locka stor publik, eftersom det kan ge ekonomisk bonus i efterhand – något som gynnar både producenter och biografer.

Förändringar i filmstöden och större produktioner

Utredningen föreslår vissa justeringar i stödsystemet som kan intressera biografägare. Dels ska en del av filmfondens medel gå till *”stöd till vissa större filmproduktioner”*, ett erkännande att även större, publika filmer (t ex påkostade svenska dramer eller familjefilmer) kan behöva stöd för att bli av. Detta kan leda till fler svenska storfilmer på biograferna.

Vidare betonas behovet av att *”attrahera kapital till svensk filmproduktion och främja ett aktivt publikarbete”*, vilket är syftet med det publikrelaterade stödet enligt förslag till ny förordning. Man vill också framtidssäkra systemet för ny teknik (AI, virtuella produktioner m.m.) vilket är en mycket intressant diskussion men det ligger utanför vårt fokus här.

Reformerat produktionsincitament

Utredningen ser även över det statliga produktionsincitamentet, en produktionsrabatt som infördes för några år sedan för att stimulera filminspelningar i Sverige. Nuvarande system (förvaltat av Tillväxtverket) har kritiserats för först-till-kvarn-principen och svårigheter att prioritera när budgeten inte räcker till alla inspelningar. Därför föreslås en ny ordning där ansökningar inte längre behandlas i tidsordning utan efter projektens storlek på kvalificerade kostnader.

Större investeringar i Sverige ska alltså prioriteras, för att få maximal effekt på branschens omsättning. Dessutom ska produktioner baserade på originalmanus på svenska (eller nationellt minoritetsspråk) premieras genom en schablonmässig uppvärdering av budgetunderlaget. Detta innebär en fördel för svenskspråkiga filmprojekt, något som i slutändan gynnar utbudet av svensk film för biograferna.

Ansvar för produktionsincitamentet föreslås flyttas till den nya filmfonden hos Filminstitutet, vilket kan ge en smidigare koppling mellan incitamentet och övriga filmstöd. För kommersiella biografer kan detta innebära att fler internationella samproduktioner eller större svenska projekt förläggs till Sverige, vilket både kan stärka kompetensen i branschen och potentiellt leda till filmer av format som drar publik till biograferna.

Internationell utblick – biografens roll i Norden och Frankrike

För att sätta utredningens förslag i kontext och ytterligare förstärka biografperspektivet är det värdefullt att se hur liknande utmaningar hanteras i andra länder. I avslutande appendix har vi därför jämfört filmpolitiken mellan Sverige, Danmark, Norge, Finland samt Frankrike (med reservation för feltolkning/översättning från andra språk). Här har vi särskilt tittat på hur biografens roll värnas och om det finns regleringar eller incitament för att gynna biografvisning av nationell film. Även hur finansieringsmodellerna länkar visningsledet (biograf/TV/streaming) med filmproduktionen går igenom, samt vilka delar som skulle vara intressanta att diskutera och eventuellt implementera i Sverige.

Rekommendationer – lärdomar och förslag för att stärka biografernas roll i Sverige

Mot bakgrund av utredningens förslag och de internationella jämförelserna i remissvarets appendix, vill vi framföra följande synpunkter till Kulturdepartementet. Syftet med dessa förslag är att säkerställa att Sverige drar nytta av beprövade modeller för att gynna biografvisning av svensk film och skapa en långsiktigt hållbar filmpolitik där biografens unika värde tas till vara.

1. Genomför momssänkningen och återinför biografavgiften enligt utredningens förslag

Vi tillstyrker förslaget att sänka momsen på biobiljetter till 6 %. Detta skulle omedelbart förbättra biografernas konkurrenskraft gentemot andra kultur- och nöjesformer i både stora såväl som mindre orter. För att finansiera åtgärden och stärka finansieringen av svensk långfilm för biograf är det rimligt att biografbranschen i gengäld åtar sig en biografavgift om 10 % på biljettintäkterna, i linje med hur det fungerade under tidigare filmavtal.

Det viktiga här är att momssänkningen och avgiften samordnas så att biografägare totalt sett inte missgynnas ekonomiskt och att det bibehålls en neutral fördelning mellan parter i visningsledet.

För att den föreslagna biografavgiften ska accepteras och fungera i praktiken är det avgörande att den beräknas och hanteras på samma sätt som under tidigare samverkansmodell (filmavtalet). Det innebär att avgiften dras från den totala bruttobiljettintäkten innan intäkten delas mellan distributör och biograf. På så vis påverkas inte fördelningsnyckeln mellan visningsledets parter.

Det är mycket viktigt att detta förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet och i de eventuella avtal som ska tecknas mellan branschens parter och biografledet. Biografavgiften får inte uppfattas som en ensidig belastning på biografägarens marginaler, utan måste utformas så att både distributör och biograf fortsatt delar på det filmhyresgrundande beloppet enligt rådande fördelningsprinciper. Det är en förutsättning för acceptans och långsiktig stabilitet i systemet.

Vi föreslår att denna del genomförs skyndsamt. Dock först efter att nödvändiga avtal mellan Filminstitutet och biografer tagits fram, vilket utredningen noterar bör sikta på ikraftträdande 1 januari 2027. En återinförd biografavgift skulle återknyta banden mellan biografledets intäkter och filmproduktionens finansiering, vilket är en långsiktigt hållbar modell.

Vi vill dock betona att även om en sänkt moms teoretiskt kan möjliggöra sänkta biljettpriser, är effekten i praktiken marginell, ofta bara några kronor. Att i kommunikationen från statligt håll signalera att detta skulle innebära ett ”billigare biobesök” riskerar att skapa orealistiska förväntningar hos publiken och press på biografledet, utan att beakta ökade driftskostnader och behovet av investeringar.

Att benämna detta som en åtgärd som "sänker biljettpriset" skapar ett tryck mot branschen som inte motsvaras av dess ekonomiska verklighet. Vi rekommenderar att detta nyanseras i regeringens fortsatta framställning och att momssänkningen framför allt ses som ett sätt att förbättra biografens ekonomiska förutsättningar.

En invändning som kan tänkas föras fram är att en sänkt moms på biobiljetter riskerar att minska statens skatteintäkter. Detta är ett legitimt bekymmer, men bygger på en statisk syn på publikutvecklingen och underskattar potentialen i den föreslagna modellen.

Vi menar att det snarare finns skäl att anta att de beräknade intäkterna från biografavgiften i utredningen är försiktigt satta, och att de i ett realistiskt scenario bör kunna överträffa prognoserna på några års sikt. Orsaken till det är att den svenska biografmarknaden fortfarande ligger under sin långsiktiga återhämtningspotential efter pandemin – särskilt i jämförelse med andra europeiska länder.

Många länder i Västeuropa har under 2023 och 2024 närmat sig eller till och med återgått till sina tidigare besöksnivåer. Frankrike återhämtade över 80 % av sin pre-pandemiska nivå redan 2022 och är i stort sett ifatt sedan 2024, medan exempelvis Danmark, Belgien och Spanien legat över EU-snittet i återhämtningstakt. Sverige däremot ligger fortsatt tydligt under EU-genomsnittet, både mätt i besök per invånare och total volym.

Om Sverige under kommande år skulle nå samma nivå av biografbesök per capita som EU-snittet (vilket vi menar är ett rimligt mål givet de satsningar som föreslås), skulle marknadsvolymen rimligen kunna växa med uppemot 20–30 % jämfört med 2023 års nivå. Det skulle i sin tur generera ett avsevärt större bidrag till filmfonden via biografavgiften, utan att skattesatsen behöver höjas.

Vi ser alltså momsreduktionen inte som ett rent skattebortfall, utan som en investering i att aktivera återväxten av den svenska biopubliken, där den frivilliga biografavgiften, baserad på faktiska intäkter, skalar upp med framgången. Det är ett självbärande och långsiktigt mer hållbart system än dagens modell, där biografbranschen i praktiken saknar direkt återkoppling mellan publikframgång och finansiering av nya svenska filmer.

2. Inför en medfinansieringsavgift för streamingtjänster – överväg en högre ambition på sikt

Vi tillstyrker även förslaget att lagstifta om att streamingplattformar måste bidra med 1,5 % av sin omsättning i Sverige till svensk filmproduktion. Detta är en nödvändig uppdatering av filmpolitiken i den digitala eran, och det följer EU:s riktlinjer.

Vi anser dock att Sverige kan behöva höja ambitionen framöver. Danmarks beslut att ta ut upp till 5–6 % och Frankrikes effektiva 5,15 % på VOD-omsättning visar att en högre procentsats ger större effekt utan att avskräcka aktörerna nämnvärt, streamingjättarna fortsätter investera i de länderna i alla fall. Sverige bör initialt införa 1,5 % som föreslaget

(för att snabbt komma igång), men bygga in en möjlighet att justera upp procentsatsen efter utvärdering. Kanske kan en trappmodell införas: t ex 2% år 2, 3% år 3, upp till 5% om inte plattformarna samtidigt ökar direkta investeringar.

Viktigt är att tydligt definiera vad som räknas som investering i svensk film/serie eller hur omsättningen i Sverige beräknas för undantaget. Här bör Filminstitutet ges mandat till granskning så att inte kreativa bokföringsmetoder används. Intäkterna från avgiften bör oavkortat gå till den nya filmfonden. På så vis skapas en balanserad finansieringsmodell där både gamla och nya visningsled finansierar framtidens svenska filmer tillsammans.

Vi är dock tveksamma till det föreslagna undantaget för aktörer som investerar minst 10 % i svensk film/serier. Biografverksamhet investerar kontinuerligt i svensk film, genom att upplåta salonger, marknadsföra, arrangera premiärer och bära teknikkostnader samt risken för visning, utan att undantas från avgifter. Det är därför rimligt att samma logik gäller för streamingtjänster, oavsett hur mycket de investerar i svenskt innehåll.

Alla visningsaktörer som tjänar på svensk publik bör vara med och bidra proportionerligt, d v s alla som verkar på den svenska marknaden och tjänar pengar på innehåll bör också bidra till det gemensamma ekosystemet, oavsett investeringsnivå. Ett alternativ vore att ge en reducerad avgift vid investering, men inte fullständigt undantag.

3. Värna biografernas exklusiva visningsfönster

En avgörande faktor för biografernas attraktionskraft är att nya filmer faktiskt visas exklusivt på bio en tid innan de blir tillgängliga hemma. Utredningen ger inte förslag på någon explicit lagändring här. En väg kan vara att branschen själv tar fram en överenskommelse mellan biografägare, distributörer och streamingaktörer kring en miniminivå för biografexklusiva perioder för svenska filmer.

Filminstitutet skulle kunna facilitera en sådan överenskommelse inom ramen för filmfonden. Till exempel kunde man enas om att en stödgiven svensk långfilm ska ha minst ett tre månader långt biograffönster innan den läggs ut i nästa fönster. Om frivilliga lösningar misslyckas bör dock lagstiftning övervägas, i likhet med Frankrikes mediakronologi.

Frankrike visar att en lagstadgad skyddsperiod på 4–6 månader för investerande TV-kanaler/streaming inte bara är möjlig utan också effektiv. Sverige skulle kunna införa en enklare variant, t ex en regel i filmstödsförordningen att film som fått produktionsstöd måste gå upp på bio och inte får läggas på streaming förrän efter X månader (annars återbetalas en del av stödet). En sådan regel skulle kraftfullt signalera att biografpremiären är norm för svensk film.

Vi vill också påvisa biografpremiärens roll som garant för långsiktig tillgänglighet. Utöver dess roll som kulturell mötesplats och ekonomisk motor i stadskärnan har biografpremiären en unik funktion som öppningspunkt för filmens fulla livscykel i det publika rummet.

En film som får sin premiär på bio är, till skillnad från renodlat streaminginnehåll, inte låst till en enskild plattform utan får möjligheten att fortsätta nå sin publik genom flera

fönster, festivaler, skolbio, dvd/bluray, tv och flera olika strömningstjänster, ofta över flera år.

Detta gäller särskilt svensk film som med stöd från det offentliga också förväntas finnas tillgänglig för arkiv, utbildning och eftermarknad. Biografen är startpunkten för ett öppet och fritt tillgängligt visningslandskap, där rättigheterna sällan binds exklusivt till ett bolag.

I kontrast till detta produceras mycket innehåll för streamingplattformar med slutna rättighetsavtal och låsta distributionsmodeller. I många fall innebär det att filmen eller serien endast kan ses av abonnenter hos ett visst företag och att den kan plockas bort eller göras otillgänglig helt om plattformen ändrar strategi.

Filmens premiär på bio är därför inte bara en symbolisk lansering utan en garant för att filmen blir del av en öppen, mångsidig visningskedja där publikens tillgång till verket står i centrum. Ur ett filmpolitiskt perspektiv innebär det att biografens förstahandsfönster inte bara gynnar producenter och publik i nutid utan säkrar filmens tillgänglighet även i framtiden.

4. Stärk incitamenten för biografpremiär genom kopplingar i filmstöden

Det publikrelaterade stödet (PRS) föreslås fortsätta, och vi noterar med tillfredsställelse att antal sålda biobiljetter/biografintäkter fortsatt föreslås som primär indikator på publiksuccé. Det är ett viktigt incitament som belönar filmer som lyckas på biograf och stärker kopplingen mellan produktionsstöd och publikarbete.

Utöver reglering kan mjukare incitament införas. Vi föreslår att Filminstitutet utvecklar sina stöd villkor så att filmer som premiärvisas på bio får fördelar. Det kan vara extra poäng i konsulentbedömning, högre maxbelopp i stöd om en distributör som siktar på biografpremiär är knuten till projektet, eller riktade lanseringsbidrag för biorelease.

Redan idag krävs oftast distribution för att beviljas produktionsstöd, men detta bör formaliseras tydligare. En idé är att inrätta ett särskilt lanseringsstöd för svensk film som går upp bredare på bio, pengar som kan användas till marknadsföring, kopplat till att filmen verkligen får en biografkampanj.

Ett annat incitament är att koppla PRS ännu tydligare till biopubliken. Man kan överväga en högre ersättningsnivå per biobiljett än per streaming-view för PRS, om båda nu ska räknas. Detta skulle spegla den större kulturella värdet av biograf-publik (som betalar per visning och ofta skapar buzz kring filmen).

Kort sagt, justera finstiltade stödsystemen för att belöna de aktörer som satsar på biografvisning. Det kommer att stimulera distributörer och producenter att välja bio först, i trygghet att politiken stöder det valet.

5. Effektiv och rättvis styrning av filmfonden:

För att filmfonden ska fungera enligt intentionerna i utredningen krävs inte bara rätt finansieringsmodell utan också en transparent, representativ och ändamålsenlig styrning av medlen. Det är avgörande att fondens medel används effektivt och att beslut om stöd speglar de mål som satts upp däribland att stärka svensk biografilm och öka publikens möte med film på bio.

Vi vill särskilt framföra följande rekommendationer:

- Skapa en beslutande struktur med insyn från samtliga finansiärer:
Eftersom filmfonden är tänkt att finansieras av tre parter, staten, streamingaktörer och biografbranschen, bör alla dessa ha insyn i fördelningen av fondmedlen. Det behöver inte nödvändigtvis ske genom vetorätt eller kvotrepresentation, men en rådgivande styrgrupp eller förankringsstruktur bör skapas där aktörer från visningsledet, inklusive biografsektorn, deltar. En sådan struktur ökar legitimiteten i stödsystemet och stärker förtroendet för att medel används i linje med respektive parts bidrag. Vi är inte heller främmande att indirekta parter som t ex distributörer tar plats i en rådgivande styrgrupp.
- Tydlig andel till filmer avsedda för biografvisning:
För att säkerställa att filmfonden verkligen stödjer den typ av produktion som når publik på bio och inte enbart tv-serier eller streaminginnehåll, bör en definierad andel av fondmedlen reserveras för produktion av biografilm. Detta kan exempelvis uttryckas som att minst 60–70 % av produktionsstödet från fonden ska gå till verk som planeras för biografpremiär. Det säkerställer att systemet är i samklang med syftet att främja filmens möte med publiken i salong och att biografens behov beaktas strukturellt.
- Effektiviserad hantering och handläggning via SFI – med resultatuppföljning:
Det är rimligt att Svenska Filminstitutet förvaltar fonden, givet dess sakkunskap och befintliga strukturer. Men hanteringen måste ske med hög transparens, och med ett starkt inslag av resultatuppföljning kopplad till publiksiffror, regional spridning och visningsform. Det bör också införas förtur för ansökningar som kan uppvisa samverkan med biografer, regionala och/eller nationella premiärsatser eller planer för aktiv lansering på bio. Det är ett sätt att knyta fondens medel till faktisk närvaro i det publika rummet.
- Balansera automatiska stöd med strategisk flexibilitet:
Samtidigt som publikrelaterade stöd (PRS) har stor betydelse, bör fonden också innehålla möjlighet till strategiska riktade stöd, t ex för lansering av svensk film på biograf, visningssatsningar i glesbygd eller för unga, genrebredd (skräck, action, komedi o s v för svensk biopublik) eller för filmskapare med dokumenterad publikförankring. Denna flexibilitet bör inte innebära godtycke, men ge utrymme att agera proaktivt för att nå fondens mål.

6. Produktionsincitament – ”störst går först”:

Även om produktionsincitamentet inte direkt påverkar biografägarnas dagliga verksamhet, har det en betydande indirekt effekt på hela den svenska filmsektorn och dess ekosystem.

Internationella erfarenheter visar att varje investerad krona i produktionsincitament ofta genererar flera kronor tillbaka till det nationella näringslivet genom ökade investeringar, sysselsättning och regional utveckling.

I Sverige har det statliga produktionsincitamentet, som infördes 2022, redan visat sig vara attraktivt. Tillväxtverket rapporterade att den första utlysningen av stödet, med en budget på 100 miljoner kronor, övertecknades kraftigt redan första dagen, vilket indikerar en stark efterfrågan och potential för ekonomisk stimulans.

För att maximera incitamentets effektivitet bör det kompletteras med kriterier som prioriterar produktioner avsedda för biografvisning. Detta säkerställer att stödet inte enbart gynnar storskaliga internationella tv-produktioner utan också stärker den svenska biografmarknaden och dess publikrelationer.

Förslaget att prioritet för incitamentsstöd ska ges till produktioner med högst kvalificerade kostnader riskerar att missgynna biograffilm. Långa tv-serier har ofta högre totalbudget än enskilda långfilmer, vilket gör att medel riskerar att styras mot produktioner avsedda främst för streaming snarare än biograf.

Vi föreslår därför att fördelningskriterierna kompletteras med ett kulturpolitiskt mål: att en viss andel av incitamenten reserveras för biografinriktade filmprojekt, särskilt långfilm på svenska. Detta skulle säkerställa att incitamentet inte bara premierar produktionsvolym, utan också bevarar biografens centrala roll och endast då kan incitamentet också bidra till ökad biografnärrvaro och därigenom stärkt svensk publikfilm vilket alla intressenter i en films livscykel kommer att tjäna på, inte bara biograferna.

7. Vikten av ett kvantifierat publikmål – som samlande kraft i filmpolitiken:

Även om de föreslagna filmpolitiska målen i SOU 2025:24 är välmotiverade i sin ambition att öka publikens möte med film, saknas en avgörande komponent: ett kvantifierat och mätbart mål för biopubliken. Vi menar att det är nödvändigt att komplettera de kvalitativa formuleringarna i politiken med ett tydligt siffermål, exempelvis:

- att svensk film ska uppnå minst 25 % marknadsandel på biograf under en rullande treårsperiod,

Ett sådant mål är viktigt av flera skäl:

1. Det skapar riktning

Ett kvantifierat publikmål blir en samlande kraft för hela branschen från filmproducenter till biografkedjor och regionala aktörer. Det konkretiserar vad politiken vill uppnå och gör det möjligt för olika parter att styra mot samma mål.

2. Det möjliggör utvärdering

Utan mätbarhet blir det svårt att veta om filmpolitiken fungerar. Ett tydligt mål fungerar som en termometer och ger legitimitet åt både framtida satsningar och justeringar.

3. Det signalerar publikens värde

Att formulera ett konkret publikmål är också ett symboliskt "statement", att publiken inte är ett bihang utan en central del av filmens värdekedja. Det visar att filmpolitiken inte bara handlar om produktion, utan om förmedling, möten och genomslag.

4. Det följer internationell praxis

Danmark har under flera filmavtal använt mål som exempelvis "danska filmer ska nå minst 25 % publikandel" eller "x antal besök per invånare". Dessa mål har visat sig motivera både producenter, distributörer och publikfrämjande organ att fokusera på faktiskt publikgenomslag. Vi ser ingen anledning att Sverige inte skulle kunna göra detsamma.

Vi föreslår därför att Kulturdepartementet formulerar ett tydligt, realistiskt och ambitiöst publikmål med särskilt fokus på biografpubliken. Det skulle ge filmen en mätbar framtid i ett annars svårnavigerat landskap, och ge både styrfart och eftertanke till filmpolitikens fortsatta utveckling.

Våra grannländer visar att en hög marknadsandel för nationell film är möjlig med rätt insatser (Danmark ~25%, Norge ~25%, Finland upp till 30% vissa år). Ett mål som föreslaget ovan kan vägleda Filminstitutet att balansera sitt stöd mellan smalare kvalitetsfilm och publikdragande projekt.

De nya stödmekanismerna, t ex stöd till större filmproduktioner inom filmfonden – är bra steg. Därtill bör branschgemensamma insatser för samordnade publikarbete finansieras genom filmfonden, som utredningen nämner. Det kan röra sig om marknadsföringskampanjer för svensk film, skolbio-satsningar, filmpremiärturnéer med regissörsbesök, ungdomskort, kulturbiljetter etc. Filmstaden är mer än villig att medverka till och stödja sådana initiativ.

Precis som bl a Frankrike betonar filmkulturen i skolan, borde Sverige satsa på att bygga publik från ung ålder och uppmuntra vanan att se film på bio. Skolbio kan fylla en ännu större roll än den gör idag och bör tilldelas medel för det. Dessa mjuka åtgärder, i kombination med de ekonomiska incitamenten ovan, torde successivt öka intresset för svensk film på biograf.

8. Överväg att formalisera en ny "filmavtals"-struktur för långsiktig samverkan:

Vi föreslår att man, efter att ha implementerat ovanstående reformer, utvärderar möjligheten att återinföra ett mer formaliserat avtal mellan stat och bransch, likt de gamla filmavtalen men moderniserade.

Med en filmfond där staten, biografer och streamingbolag bidrar, uppstår i praktiken ett delat ansvar. Det vore då klokt att ha regelbundna förhandlingar (t ex vart fjärde år) om nivåer på avgifter, stödprioriteringar och nya utmaningar (som teknikutveckling).

Ett sådant avtal eller överenskommelse skulle ge förutsebarhet. Vi ser framför oss ett "Filmavtal 2.0" där inte bara biografägare och TV-bolag som förr, utan även strömningstjänsterna, deltar tillsammans med staten och filmsektorns företrädare.

Det skulle befästa att alla parter är med och både finansierar och drar nytta av ett starkt svenskt filmland. Kulturdepartementet kan ta initiativ till att på sikt utarbeta en sådan struktur, när de föreslagna ändringarna väl är på plats.

9. Biografens roll i stadskärnans vitalitet och näringsliv:

Filmstaden vill också i vårt remissvar passa på att föra fram biografens betydelse inte bara kulturpolitiskt utan även näringspolitiskt. Biografer spelar en central roll i att skapa levande stadskärnor, särskilt under kvällstid.

De fungerar som kulturella nav som inte bara erbjuder underhållning utan också stimulerar den lokala ekonomin. När människor går på bio tenderar de att också besöka närliggande restauranger, kaféer, snabbmatsställen och kiosker, vilket ökar omsättningen för dessa verksamheter.

Det leder till en mångfald av verksamheter i stadskärnan, och gör att kulturinstitutioner som biografer, ökar besöksnivåerna och därmed den ekonomiska aktiviteten.

En levande stadskärna med ett rikt kulturliv bidrar också till ökad trygghet och minskad kriminalitet, eftersom välbesökta områden skapar naturlig övervakning och social kontroll. Det understryker biografens multifunktionella betydelse som en källa till kulturell upplevelse, en ekonomisk motor för närliggande verksamheter och en bidragande faktor till social sammanhållning och trygghet i stadskärnan.

Konsekvensanalys – för det fall filmutredningens förslag och reformer inte genomförs

Även om vi är positiva till utredningens huvudinriktning, vill vi betona att det finns påtagliga risker om förslaget helt eller delvis inte genomförs.

Den svenska biografmarknaden har ännu inte återhämtat sig fullt ut efter pandemin. Samtidigt har produktionen av svensk film, såväl bred som smal film som debutprojekt, blivit alltmer beroende av offentligt stöd och riskerar att tappa fotfästet om finansieringssystemet inte uppdateras.

Om filmpolitiken lämnas oförändrad riskerar vi ett fortsatt glapp mellan vad som produceras och vad publiken efterfrågar.

Ett uteblivet beslut om att reformera svensk filmpolitik riskerar att bli leda till:

- fortsatt underfinansiering av svensk filmproduktion-
- ett smalare utbud i biograferna-

- minskad motivation att skapa filmer för bred publik-
- ytterligare förskjutning mot tv-serier och plattformsanpassat innehåll-
- ökande avstånd mellan filmbranschen och svenska folket-

Filmpolitikens legitimitet bygger på att den skapar förutsättningar för filmer som faktiskt når publiken – inte bara att filmer produceras. Därför är det viktigt att även om hela modellen inte kan införas omedelbart, så bör delar av den genomföras snarast och övriga diskuteras vidare i konstruktiv dialog.

Särskilt angeläget är att:

- genomföra samverkansmodellen och stärka finansiering av svensk film,
- momsen sänks till tidigare nivå, d v s 6%-
- streamingplattformar är med och bidrar till finansieringen av svensk filmproduktion-
- stärka incitamenten för biografpremiär-
- koppla stöd tydligare till publikkontakt-
- stimulera samverkan med visningsledet (biograf)-
- samt tydligt styra stöd mot projekt med realistisk publikpotential-

Reviderad filmpolitik är inte bara önskvärd – den är nödvändig. Inte minst för att säkerställa att svenska filmer får relevans i människors vardag och att svensk filmproduktion fortsätter ha en plats i hela landet, på duken, i staden, i samtalet.

Avslutning

Sammanfattningsvis ställer vi oss positiva till huvudinriktningen i *SOU 2025:24 "Publiken i fokus"*. Förslagen om sänkt biografmoms, filmfond med breddad finansiering, produktionsincitament och stärkt publikfokus ligger rätt i tiden och adresserar många av de utmaningar som identifierats.

För att ytterligare summera:

1. Genomför momssänkningen och återinför biografavgiften
2. Inför en medfinansieringsavgift för alla streamingtjänster
3. Värna biografens exklusiva visningsfönster
4. Stärk incitamenten för biografpremiär genom kopplingar i filmstöden
5. Etablera en effektiv och rättvis styrning av filmfonden
6. Komplettera produktionsincitamenten med styrningskriterier för rättvis fördelning
7. Kvantifiera ett publikmål för svensk biografiffilm
8. Formalisera en ny filmavtalsstruktur på lång sikt
9. Biografen spelar en viktig roll i svenska städer

Våra förslag syftar till att ytterligare betona och förstärka biografens roll som navet i svensk filmpolitik. Svensk film blir som starkast när den möter sin publik på vita duken något som också understryks av erfarenheterna i våra grannländer och i övriga Europa.

Genom att kombinera ekonomiska incitament, kloka regler och styrning samt samverkan mellan offentliga och privata aktörer kan Sverige nu vända trenden och säkra att fler svenska filmer både produceras och går bra på bio.

Vi ser fram emot att Kulturdepartementet tar fasta på dessa möjligheter och utformar kommande politik så att *"publiken i fokus"* även innebär *"biografen i fokus"* som publikens mötesplats med filmen. Detta gagnar inte bara oss som biografägare, utan hela den svenska filmen och publiken i längden.

Svensk film behöver dessutom en hemvist, en huvudscen där publiken möter nya verk, där lanseringen sker med tyngd, och där berättelserna får andas. Vi menar att biografen, i sin helhet, bör betraktas som svensk films nationalscen, på samma sätt som Operan är det för opera och Dramaten för teater.

Det är i biosalongen som filmer får sin verkliga premiär, sin publika laddning, sin närvaro i det kollektiva samtalet. Biografen erbjuder inte bara en teknisk visningsmiljö utan även en ritual och en samlingsplats som förmedlar tyngd och kulturell betydelse.

Vi uppmanar därför staten att ge biografen samma typ av erkännande och strukturellt stöd som andra nationella kulturbärare inom scenkonst får. Det innebär inte att varje biograf ska bli en institution men att biografvisningen som sådan bör tillmätas en särskild roll i filmpolitiken, med resurser, uppmärksamhet och kulturpolitiskt stöd därefter. Ska svensk film ha en framtid i Sverige, måste den också ha en offentlig scen och inte premiärvisas bakom stängda abonnemang- och betalväggar.

Vi vill också betona vikten av att inte urholka biografens roll genom otydliga incitament eller snedfördelning av stöd. Vi ser framför oss ett system där alla visningsformer bidrar men där biografen fortsatt är den första och främsta platsen för att uppleva svensk film.

Biograferna är en demokratisk arena tillgänglig för alla där publiken byggs, där filmen får sin kraft och där framtidens kulturskapare hittar sin inspiration. Svensk film har sin största genomslagskraft när den samlar människor i biografsalongen.

Vi uppmanar därför Kulturdepartementet att använda detta reformarbete till att befästa biografens roll som grundplatta i den svenska filmpolitiken. Vi ser fram emot att delta i fortsatt dialog och bistå Kulturdepartementet med perspektiv från biografledet.

En stark svensk biografsektor är inte bara en fråga om ekonomi utan om tillgången till levande kultur, gemenskap och berättelser i hela landet.

FILMSTADEN AB

Not/tillägg: Kommentar till redovisningen av branschens omsättning och vinstmarginal (sid 88–89 i betänkandet)

Filmstaden vill kommentera en specifik detalj gällande redovisningen av biografbranschens omsättning och vinstmarginal. På sidorna 88–89 presenteras i figur 4.9 en sammanställning där omsättning och vinstmarginal illustreras tillsammans. I anslutande text anges att det främst är Filmstaden och Svenska Bio som är vinstgenererande, till skillnad från övriga branschen som knappt genererar någon vinst.

Även om denna slutsats till viss del kan anses stämma är det viktigt att komplettera med nödvändig kontext. I Filmstadens årsredovisning för 2023 redovisas ett negativt rörelseresultat på cirka -92,7 miljoner kronor för den svenska verksamheten. Den positiva resultatraden som syns i det samlade bokslutet beror i huvudsak på en engångstransaktion, en utdelning om 681 miljoner kronor från det finska bolaget Finnkino OY, som är ett systerbolag inom samma koncern. Utdelningen är en följd av en tidigare försäljning av verksamheten i Baltikum och är alltså inte ett resultat av löpande drift i Sverige.

Att denna typ av extraordinära transaktioner påverkar resultatbilden gör att det är missvisande att använda 2023 års siffror som indikator för vinstmarginaler i den svenska biografverksamheten. För att ge en rättvis bild av lönsamheten inom branschen bör därför engångsposter separeras från underliggande operativt resultat.

Filmstaden har redan mottagit frågor från andra branschaktörer som har tolkat siffrorna felaktigt. Vi är därför tacksamma om detta tydligt kan noteras i Kulturdepartementets vidare kommunikation och diskussion av utredningen, alternativt kompletteras med förtydligande, för att undvika en felaktig bild av lönsamheten för Filmstaden och på den svenska biografmarknaden.

Appendix:

En utblick över filmpolitik i Norden och Frankrike

Danmark

Danmark har en lång tradition av aktiv filmpolitik genom fleråriga *filmavtal* beslutade av Folketinget. Dessa avtal sätter mål och ramar för filmstödet, oftast för fyra år i taget. Finansieringen kommer huvudsakligen från staten, men även offentliga tv-bolag och andra kan ha roller. Biograferna i Danmark har historiskt inte haft en särskild biljettavgift motsvarande den svenska gamla biografavgiften, istället sker finansiering via statsbudgeten. Danmark hade före pandemin ca 12–13 miljoner biobesök årligen, stabilt över decennier, vilket motsvarar ~2 besök per invånare (jämfört med ca 1 i Sverige). En stor del av framgången tillskrivs det starka inhemska filmutbudet, danska filmer står för ungefär 25–30 % av biobiljetterna, en andel som är *“betydligt större än för inhemsk film i andra europeiska länder”* enligt Danska Filminstitutet. För att uppnå detta har man arbetat strategiskt med publikincitament. Ett framstående exempel är Biografklub Danmark, en nationell filmklubb som erbjuder halva priset på biobiljetter till utvalda nya filmer (ofta dansk film). Biografklubben, som stöds av Filminstitutet i samarbete med distributörer, bidrar avsevärt till biljettförsäljningen för dansk film. Genom att sänka tröskeln för publiken att se just utvalda kvalitetsfilmer (många av dem danska) har Biografklubben varit en viktig faktor i att danska filmer når ut brett. Detta är ett tydligt icke-regulatoriskt incitament som gynnar biografvisning av nationell film, och den har pågått i över 30 år med stor publikuppslutning.

Den danska stödmodellen innehåller också en explicit mekanism för att uppmuntra publikdragande filmer: det s.k. Marknadsstödet (Markedsordningen), tidigare kallad 60/40-ordningen. Detta är ett produktionsstöd där Filminstitutet kan finansiera upp till 60–65 % av budgeten för filmer med *“populärkulturella kvaliteter”* som bedöms kunna sälja över en viss tröskel (idag ca 130 000 biobiljetter). Syftet är att stimulera framväxten av kommersiellt gångbara danska filmer, alltså biosuccéer, vilket i förlängningen gynnar biograferna genom högre besökstal. Samtidigt finns konsulentstödet kvar för mer artistisk film, men Danmark har lyckats kombinera kultur- och publikperspektiv. Även distributions- och lanseringsstöd ges för att säkerställa att danska filmer får bra marknadsföring och spridning på biograf.

När det gäller visningsfönster har inte Danmark lagstiftat om specifika tider; branschen har i huvudsak reglerat detta genom praxis. Traditionellt låg fönstret runt 4 månaders biograf-exklusivitet, men på senare år har det krympt i Norden. Politiskt har fokus snarare legat på att *få streamingaktörerna att investera i danskt innehåll*. Danmark var tidigt ute med att implementera EU:s AVMS-direktiv: fr.o.m. 1 januari 2025 måste streamingtjänster i Danmark betala en kulturavgift på minst 2 % och upp till 5 % av omsättningen. I praktiken beslutades 2022 om en 6%-ig avgift på streamingintäkter i Danmark, vilken inbringar betydande medel till dansk film och TV-produktion. Streamare som investerar direkt i dansk produktion kan få en lägre avgift (incitament till samproduktion istället för enbart kontant avgift). Genom denna “Netflix-avgift” säkerställer Danmark att globala plattformar bidrar ekonomiskt, antingen via avgift eller investering, till det lokala ekosystemet. Detta parallellt med att danska public service-bolag (DR, TV2) traditionellt medfinansierar många danska filmproduktioner. Sammantaget skyddas biografens ekosystem i Danmark både genom publikfrämjande initiativ (Biografklub, marknadsstöd) och genom krav på att nya visningsaktörer är med och betalar för innehållet. Biografen ses fortsatt som det primära fönstret för de flesta större filmer, även om streaming ökar. Det är talande att landets kulturminister motiverade streamingavgiften bl.a. med att

utbudet för barn och unga på lokala plattformar måste kunna konkurrera med techjättarnas innehåll, ett uttalande som speglar viljan att behålla ett starkt danskt berättande som når publiken, gärna via biograf först.

Norge

Norge har liksom Sverige en tradition av statligt finansierad filmproduktion, men med delvis andra verktyg för att koppla ihop biografernas framgångar med finansieringen. Till att börja med är den norska biografsektorn unik genom att många biografer historiskt har ägts av kommuner. Redan sedan 1910-talet byggdes ett system av kommunala kinos för att både sprida filmkulturen och låta överskott från biografer komma samhället till del. En konsekvens av detta var att Norge införde en central biograf- och videoavgift: under lång tid har en liten avgift på varje biobiljett och videouthyrning/butiksåld film gått till en gemensam fond. Denna fond förvaltades av branschorganisationen Film & Kino (tidigare Kommunale Kinoföreningen) och användes bl.a. till biografutveckling och filmfrämjande. Fram till åtminstone 2010-talet togs 2,5 % på biljettpriset ut som en sådan avgift. Dessa medel användes exempelvis för att finansiera den landsomfattande digitaliseringen av biograferna, Norge var först i världen med att alla salonger blev digitala kring 2011, just tack vare denna kollektivt finansierade investering. Här ser vi en finansieringsmodell mellan visningsled och produktion/utveckling: biografledet bidrog själv till att modernisera visningsinfrastrukturen, vilket gagnade hela filmbranschen. I dag har dock staten tagit över huvudansvaret och den direkta biografavgiften tonats ned, men arvet märks i att norska Filminstitutet och Film & Kino fortsatt samarbetar för att stödja lokala biografer, särskilt i glesbygd.

Vissa år har norsk film nått över 25–30 % marknadsandel lokalt. T.ex. 2021, när flera norska filmer blev stora publikhits, nådde den inhemska marknadsandelen 30,1 %, en av de högsta i modern tid. Även 2024, trots generell biosvacka, höll norska filmer uppe en ~25 % andel av biljettförsäljningen. Norrmännen tycks alltså sluta upp kring sin lokala film när den erbjuds på biograf.

Norge har också infört ett produktionsincitament liknande det svenska: en kontant rabatt på 25 % av kostnaderna för filminspelningar i Norge. Denna har lockat vissa internationella produktioner (bl.a. *Mission: Impossible – Fallout* spelade in scener i Norge med stödet). Ur biografperspektiv ökar sådana inspelningar den lokala branschens erfarenhet, även om själva filmerna kan vara globala.

Lagstiftning kring visningsfönster eller streaming finns för närvarande inte specifikt i Norge, istället lutar man sig mot den europeiska samordningen. Dock har norska politiker nyligen diskuterat att införa en streamingavgift liknande Danmarks. I juni 2023 aviserade kulturdepartementet att man vill att globala strömningstjänster bidrar mer, ett lagförslag är på gång inom ramen för EU-direktivet. De norska public service-kanalerna (NRK) har redan ett uppdrag att investera i norskt drama och film, vilket indirekt stöttar produktion för visning på NRK och ibland bio. Hittills finns ingen tvingande fönsterreglering, men branschen diskuterar frivilliga överenskommelser. Generellt har dock de största norska titlarna fortsatt biografpremiär följt av en traditionell fönsterkedja.

Sammanfattningsvis värnar Norge biografens roll främst genom ekonomiska incitament, återinvestering av biografintäkter i ny produktion, stöd till digital infrastruktur, och (snart?) krav på streamingaktörer att finansiera norskt innehåll. Landet har liknande utmaningar som Sverige

med fallande besökssiffror efter pandemin, men den kulturella och ekonomiska vikten av biofenomenet betonas, inte minst genom höga publiksiffror för norska familjefilmer och drama som samlar nationen i biosalongen.

Finland

Finland har en mindre befolkning och därmed mindre filmmarknad än Sverige, men har ändå lyckats bygga upp en stabil publikbas för finsk film. År 2024 nådde finsk film hela 31,6 % av marknadsandelen på bio, vilket är anmärkningsvärt högt i europeisk jämförelse. Detta berodde delvis på en enskild stor succé (*Stormskärs Maja*), men generellt ligger finsk andel ofta runt 20–25 %. Filmpolitiken i Finland har traditionellt varit statligt centrerad via *Suomen Elokuvasäätiö* (Finlands filmstiftelse). Finansieringen av filmstöd kommer i stor utsträckning från statskassan, inklusive intäkter från statens penningsspel/lotteri som öronmärks för kultur. Således har man inte haft direkta branschfinansierade fonder som svenska Filmavtalet; istället är film en del av statens kulturanslag. Precis som i Sverige drabbades finska biografer hårt av pandemin, men återhämtningen visar att publiken kommer tillbaka särskilt för inhemska filmer och familjefilm. För att ytterligare stöda biografsektorn har finska staten gett investeringsstöd för biografer (digitalisering, modernisering) liksom riktade transportstöd för distribution till glesbygd, etc., något som svenska Filminstitutet också gör.

När det gäller visningsfönster och streaming har Finland ännu inte infört några hårda regler. Den finska marknaden är starkt influerad av de globala aktörerna, men också av att Finland är tvåspråkigt (finsk och finlandssvensk produktion). De flesta lokalproducerade filmer får traditionell biografpremiär, inte minst eftersom filmstiftelsens stöd kräver en plan för distribution (ofta inkluderande bio). Finland har ännu inte (per 2025) infört en specifik streamingavgift, men diskussioner förs i och med EU-direktivets möjlighet. Finland har däremot, likt övriga Norden, infört ett produktionsincitament: en 25 % rabatt på produktionsutgifter i Finland, administrerad av Business Finland. Detta främjar internationella produktioner i Finland och har bl.a. lockat Hollywood-produktioner att filma där, men det är mer en näringspolitisk åtgärd än kulturpolitisk.

Sammanfattningsvis skyddas biografens och den nationella filmens intresse i Finland främst genom låg moms, starkt statligt stöd till produktion samt en publik som uppskattar inhemskt innehåll. Finland visar att även ett litet språkområde kan upprätthålla hög biopublikandel för lokala filmer när finansiering och publikkontakt fungerar. Här finns ingen lagstadgad mediakronologi som i Frankrike, men behovet har heller inte varit akut då streamingmarknaden fortfarande är i tillväxtfas och biografpremiären behåller sin prestige.

Frankrike

Frankrike utgör ett specialfall i Europa med sin omfattande och ingripande filmpolitik, utformad just för att skydda filmkulturen och biografernas särställning och där momsen på biobiljetter är låga 5,5 % (jämfört med 20 % moms på streaming). Frankrike har länge betraktat filmen som en del av kulturarvet och har därför infört ett omfattande system av lagar och avgifter som kopplar samman alla led, från biograf till TV och streaming, i finansieringen av ny film. Centralt i detta system är *Centre National du Cinéma* (CNC), den statliga filmmyndigheten som både reglerar och stödjer filmbranschen. CNC finansieras inte primärt via årliga budgetanslag utan via automatiska avgifter på intäkterna i branschen. Till exempel betalar biografer en särskild skatt på

varje såld biljett, den s.k. TSA (taxe spéciale additionnelle), som motsvarar 10,72 % av biljettpriset. Denna biljettavgift, som påminner om svenska biografavgiften under filmavtalstiden, går oavkortat till CNC, som sedan använder pengarna för att ge stöd till fransk filmproduktion, distribution och visning. Systemet är utformat så att framgångsrika filmer/bioår genererar mer medel till fonden. Även tv-kanaler och streamingtjänster omfattas av liknande skyldigheter, det finns en TV-avgift (TST) på reklamintäkter och abonnemang, samt en VOD-avgift (TSV) på omsättningen för video-on-demand, både köp- och prenumerationstjänster. Dessa ligger i storleksordningen 5,15 % av omsättningen för respektive sektor. Exempelvis måste streamingplattformar som Netflix, Amazon eller Disney+ i Frankrike antingen investera direkt en del av sin omsättning i fransk produktion eller betala denna avgift, i praktiken har Frankrike 2021 infört krav på minst 20–25 % av streamingaktörers omsättning ska återinvesteras i fransk film/TV. Som resultat bidrog Netflix, Disney+ och Prime Video med hela €362 miljoner till fransk produktion år 2022 genom investeringar och avgifter. Frankrikes modell är således att alla aktörer som tjänar pengar på filmmediet i Frankrike ska bidra till att ny fransk film blir till. Det kan jämföras med utredningens svenska förslag där både biografer (10 % biljettavgift) och streaming (1,5 % omsättningsavgift) får liknande roller, om än i mindre skala.

För biografägare är dock kanske mediakronologin (visningsfönstrens reglering) den mest kända franska åtgärden. Frankrike har lagstadgat en detaljerad tidssekvens som måste respekteras mellan biografpremiär och visning i olika kanaler. Enligt den senaste överenskommelsen (2022, med justering föreslagen 2025) gäller att globala streamingplattformar *inte får visa en ny biofilm förrän tidigast 15–17 månader efter biopremiären*. Exakt fönster beror på om de tecknat investeringsavtal: Netflix, som tecknat avtal om att investera i fransk film, har 15 månaders väntetid; övriga streamingaktörer 17 månader. Betal-TV-kanalen Canal+, som länge varit en stor investerare i fransk film, har ett ännu gynnsammare fönster – de får visa filmer redan efter 6 månader, i utbyte mot betydande finansiering av inhemsk produktion. Dessa regler är resultatet av en kompromiss mellan branschens parter, stödd av staten, för att ge biograferna ett exklusivt försprång. Effekten har varit mycket positiv för biograferna, den franska kulturministern betonade nyligen att detta system *”har möjliggjort den unika ställning som biograferna har i Frankrike och bidragit till exceptionella biobesöksiffror 2024 jämfört med andra länder”*. Frankrike hade faktiskt en stark biografåterhämtning efter pandemin, mycket tack vare inhemska filmer och en trogen publik som vant sig vid att de största filmerna alltid först går upp på bio. Med strikt lagstöd undviks att streamingpremiärer utkonkurrerar biografen – publiken vet att vill de se filmen i tid, går de till biografen. Även om det franska systemet är komplext och ibland omdebatterat, har det utan tvekan värnat biografkulturen. Därutöver får franska biografer stöd om de visar en viss andel europeisk och art-house film (klassificering *Art et Essai* ger rätt till subventioner). Med andra ord: skattesystemet, stödordningar och lagar samverkar för att göra biografvisning av film – särskilt nationell film – både ekonomiskt attraktiv och kulturellt prioriterad i Frankrike.

Sammanfattningsvis illustrerar Frankrike en möjlig ytterlighet på skalan. Genom hårdare lagstiftning och omfattande omfördelning av intäkter inom branschen har man lyckats behålla en stark biografsektor trots digital omvälvning. Publiken gynnas av att utbudet av fransk film är rikt (finansierat av fondsystemet) och att biografen erbjuder en exklusiv upplevelse som inte genast finns hemma i TV:n. Biograferna själva gynnas av både direkt ekonomiskt stöd (lägre moms, del av CNC-finansiering för modernisering) och av det reglerade tidsfönstret som minskar konkurrensen från digitala plattformar på nya filmer.